

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra soukromého práva

**Skladba služebního příjmu příslušníka
bezpečnostního sboru**

Bakalářská práce

Salary structure of a member of security forces

Vedoucí práce

PhDr. Zbyněk FLEKAL, Ph.D., MBA

Autor práce

Martin KOBRČ

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Liberci dne 29. 2. 2024

Martin KOBRČ

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat PhDr. Zbyňku Flekalovi, Ph.D., MBA, za odborné vedení bakalářské práce, za cenné rady a ochotný přístup.

Anotace

Práce se zabývá skladbou služebního příjmu příslušníků bezpečnostních sborů tak, jak ho upravuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. v úvodu práce je vysvětleno, co je služební poměr a jaké další právní předpisy ho upravují, včetně exkurzu k vývoji právní úpravy služebního poměru. Nejobsáhlejší je třetí kapitola práce, která se věnuje služebnímu příjmu příslušníka, kde je podrobněji rozebrána funkce služebního příjmu, jeho složky a některá další peněžítá plnění, která náleží příslušníkům. v této kapitole se autor také krátce věnuje odměňování příslušníků při ošetřování služebních psů. V závěru práce je provedena komparace služebního příjmu příslušníka se služebním platem vojáka z povolání a jsou zmíněny některé náměty komise pro přípravu novely zákona o služebním poměru.

Klíčová slova

Zákon o služebním poměru, bezpečnostní sbor, služební poměr, služební funkcionář, příslušník, služební příjem, příplatek.

Annotation

The thesis deals with the composition of the service income of members of the security forces as regulated by Act No. 361/2003 Coll., on the service relationship of members of security forces. The introduction to the thesis explains what the service relationship is and by which other legal provisions it is regulated, including an excursus on the development of the legal regulation of the service relationship. The most comprehensive chapter of the thesis is the third one, which deals with the service income of an officer, where the function of the service income, its components and some other monetary benefits due to officers are discussed in detail. In this chapter, the remuneration of officers when treating service dogs is also briefly discussed. The thesis concludes with a comparison of an officer's service income with the service salary of a professional soldier, and mentions some suggestions made by the Commission for the preparation of the amendment to the Service Relations Act.

Key words

Service Relations Act, security force, service relationship, superior service officer, service officer, service income, allowance.

Obsah

Obsah	6
Úvod.....	9
1 Služební poměr.....	11
1.1 Vývoj právní úpravy služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů	12
1.2 Další právní předpisy upravující služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů	14
1.2.1 Správní řád.....	15
1.2.2 Předpisy z oblasti přestupkového práva.....	15
1.2.3 Zákoník práce	16
1.2.4 Zákon o nemocenském pojištění.....	16
1.2.5 Právní předpisy jednotlivých bezpečnostních sborů.....	16
2 Odměňování zaměstnanců ve služebním poměru	18
2.1 Státní zaměstnanci.....	18
2.2 Příslušníci bezpečnostních sborů	18
2.3 Vojáci.....	18
3 Služební příjem.....	20
3.1 Funkce služebního příjmu	21
3.1.1 Stimulační funkce.....	22
3.1.2 Kompenzační funkce.....	22
3.1.3 Sociální funkce.....	23
3.2 Složky služebního příjmu.....	23
3.2.1 Základní tarif	24
3.2.2 Příplatek za vedení	28
3.2.3 Příplatek za službu v zahraničí.....	29

3.2.4	Zvláštní příplatek.....	29
3.2.5	Příplatek za službu ve svátek.....	31
3.2.6	Osobní příplatek.....	32
3.2.7	Odměna	34
3.2.8	Služební příjem za službu přesčas.....	35
3.2.9	Stabilizační příplatek	36
3.3	Služební příjem ve zvláštních případech	37
3.3.1	Služební příjem při pověření zastupování na jiném služebním místě	38
3.3.2	Služební příjem při zařazení do zálohy	38
3.3.3	Služební příjem po dobu neschopnosti ke službě	39
3.3.4	Služební příjem po dobu zproštění výkonu služby	40
3.3.5	Služební příjem při čerpání dovolené a náhradního volna	40
3.3.6	Služební příjem po zrušení rozhodnutí o propuštění.....	40
3.4	Odměna za služební pohotovost	41
3.5	Náborový příspěvek.....	42
3.6	Individuální ošetřování a ustájení služebního psa – aktuální stav u vybraných bezpečnostních sborů	44
3.6.1	Policie České republiky	44
3.6.2	Celní správa České republiky.....	44
3.6.3	Vězeňská služba České republiky.....	45
3.6.4	Finanční správa Slovenské republiky	45
4	Komparace služebního příjmu příslušníka bezpečnostního sboru a služebního platu vojáka z povolání	47
4.1	Služební tarif	48
4.2	Výkonnostní příplatek	48

4.3	Příplatek za službu v zahraničí	49
4.4	Zvláštní příplatek	50
4.5	Příplatek za zvýšenou odpovědnost	50
4.6	Příplatek za služební pohotovost.....	50
4.7	Odměna.....	51
5	Náměty komise pro přípravu novely zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů	52
6	Závěr	54
7	Seznam použité literatury	56

Úvod

Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů je upraven zvláštním právním předpisem, jedná se o zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Služební poměr je veřejnoprávní zaměstnanecký vztah, kde na straně jedné je fyzická osoba coby zaměstnanec a na straně druhé stát coby zaměstnavatel. Smyslem služebního poměru je výkon služby státu. v případě příslušníků bezpečnostních sborů se jedná především o zajištění bezpečnostních zájmů České republiky, kterými jsou například zajištění ochrany života, zdraví a majetkových hodnot, vnější a vnitřní bezpečnosti, veřejného pořádku, územní celistvosti a svrchovanosti České republiky. Je proto důležité, aby tato specifická a náročná služba státu a odměna za ni byla ošetřena kvalitní právní úpravou.

Tato bakalářská práce se zabývá odměňováním příslušníků bezpečnostních sborů, a to konkrétně skladbou služebního příjmu. Formálně je rozčleněna do pěti kapitol.

V první kapitole jsou uvedeny druhy služebních poměrů, je definováno, co je služební poměr příslušníka bezpečnostního sboru a jak vzniká. Dále je v této kapitole krátký exkurz do historie právní úpravy služebního poměru a jsou v ní krátce představeny další právní předpisy upravující služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů.

Druhá kapitola uvádí, jakými právními předpisy je určována skladba služebního příjmu příslušníka bezpečnostního sboru, služebního platu vojáka z povolání a platu státního zaměstnance. U každého služebního poměru jsou představeny jednotlivé složky služebního příjmu, služebního platu či platu.

Těžištěm práce je nejobsáhlejší třetí kapitola, kde jsou popsány funkce služebního příjmu, jeho konkrétní složky a také služební příjem ve zvláštních případech, odměna za služební pohotovost a náborový příspěvek. Část této kapitoly je věnována problematice odměňování příslušníků bezpečnostních sborů při individuálním ošetřování a ustájení služebního psa.

Ve čtvrté kapitole je provedena komparace složek služebního příjmu příslušníka bezpečnostního sboru a služebního platu vojáka z povolání.

Pátá kapitola se zabývá některými náměty komise pro přípravu novely zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

Vybrané téma práce jsem si zvolil z několika důvodů. Jednak proto, že jsem již devatenáctým rokem ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru, v současné době u Celní správy České republiky. Dalším důvodem je, že odměňování příslušníků bezpečnostních sborů a výše služebního příjmu je velmi diskutované téma napříč všemi bezpečnostními sbory České republiky, kterými jsou Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace. Hlubší prostudování a pochopení zvoleného tématu je pro mě přínosné i vzhledem k mému služebnímu zařazení na pozici vedoucího Výcvikového zařízení služební kynologie Celní správy České republiky.

Hlavním cílem práce je obecně popsat odměňování příslušníků bezpečnostních sborů a podrobněji specifikovat jednotlivé složky služebního příjmu, které jsou příslušníkům bezpečnostních sborů poskytovány za vykonanou službu, tak jak je stanovuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Dílčími cíli práce je zjistit, jak je řešeno odměňování příslušníků jednotlivých bezpečnostních sborů, kteří mají přiděleného služebního psa a zajišťují individuální formou jeho ošetřování a ustájení, a dále pak komparace skladby služebního příjmu příslušníka bezpečnostního sboru a služebního platu vojáka z povolání.

1 Služební poměr

Služební poměr je právní vztah fyzické osoby k zaměstnavateli, kterým v tomto případě může být výhradně stát nebo jeho organizační složka. Služební poměr vzniká jednostranným rozhodnutím služebního funkcionáře o přijetí uchazeče do služebního poměru, na rozdíl od pracovního poměru, kde právní vztah vzniká projevem vůle obou účastníků tohoto vztahu. Jeho dalšími charakteristickými rysy jsou kogentnost úpravy práv a povinností státních zaměstnanců (kogentní právní norma stanovuje práva a povinnosti subjektů bez zřetele na jejich vůli, subjekt práva se od nich nemůže odchýlit – co není povoleno, je zakázáno), garantované podmínky odměňování, charakter kázeňské odpovědnosti, samostatná právní úprava, stát jako zaměstnavatelský subjekt, stabilita zaměstnaneckého vztahu a způsob řešení sporů.¹ Za specifický státně zaměstnanecký poměr veřejného práva označují služební poměr soudy, kde z pohledu vzniku, změny či skončení služebního poměru se jedná o právní vztah veřejného práva, viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, čj. 6 As 29/2003-97, č. 415/2004 Sb. NSS.

„Bylo konstantně judikováno, že věci vyplývající ze služebního poměru příslušníků Policie České republiky upraveného výše cit. zákonem nejsou věcmi pracovními, ani je nelze pro jejich povahu považovat za věci soukromoprávní. Služební poměr byl charakterizován jako institut veřejného práva, byl považován za právní poměr státně zaměstnanecký.“²

V České republice se v současnosti realizují tři druhy služebního poměru ke státu, kdy každý se řídí příslušným právním předpisem. Státní zaměstnanci, kteří vykonávají tzv. státní službu ve správních úřadech, se řídí zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě, (dále jen „zákon o státní službě“). Ve služebním poměru jsou

¹ Mvcr.cz. Ministerstvo vnitra České republiky, Sekce pro státní službu. *Srovnávací analýza různých druhů služebních poměrů veřejných zaměstnanců v České republice* [online]. Praha: 2019. [cit. 13. 1. 2024], s. 8. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/srovnavaci-analyza-ruznych-druhu-sluzebnich-pomeru-verejnych-zamestnancu-v-cr-a-ve-vybranych-zemich-eu.aspx>

² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, čj. 6 As 29/2003-97, č. 415/2004 Sb. NSS.

také vojáci z povolání, kteří se řídí zákonem č. 221/1991 Sb., o vojácích z povolání, (dále jen „zákon o vojácích z povolání“).³

Příslušníci bezpečnostních sborů se řídí zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, (dále jen „zákon o služebním poměru“). „*Bezpečnostním sborem se rozumí Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.*“⁴

Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů je tedy zaměstnanecký vztah příslušníků bezpečnostních sborů, jímž tito příslušníci vykonávají státní službu. Na rozdíl od vztahu pracovněprávního, kde jsou si subjekty, co se týče jejich práv, rovný, právní úprava služebního zákona rovnost subjektů v tomto vztahu potlačuje. Ve služebním poměru jsou typické vztahy nadřízenosti a podřízenosti. o právech a povinnostech příslušníka (podřízený), který je ve služebním poměru, rozhoduje bezpečnostní sbor prostřednictvím služebního funkcionáře (nadřízený). Hmotná ustanovení právní úpravy služebního poměru, jež mají pracovněprávní charakter, jsou modifikována ustanoveními, která mají znaky typické pro správní právo. Služební poměr se výrazně odlišuje od pracovněprávních vztahů zejména procesními ustanoveními v zákoně o služebním poměru. Právní úprava služebního poměru by tedy neměla obsahovat smluvní prvky. Navzdory tomu je v zákoně o služebním poměru několik ustanovení, v nichž se předpokládá dohoda mezi příslušníkem a služebním funkcionářem.⁵

1.1 Vývoj právní úpravy služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Právní úprava služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů prošla od vzniku československého státu až do dnešní doby řadou změn.

³ SKORUŠA, Leopold, DANĚK, Jaroslav a kol., *Zákon o vojácích z povolání. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-929-9, s. 1.

⁴ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v posledním znění, § 1 odst. 1.

⁵ TOMEK, Petr, NOVÝ, Karel, *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-86898-71-7, s. 20-21.

V nově vzniklém Československu vycházely právní předpisy upravující státní službu z principů, na nichž byla státní služba založena za Rakouska-Uherska. Až do období socialismu se pak v právní úpravě služebního poměru dochovaly některé státně služební prvky. I po kodifikaci pracovního zákonodárství v 60. letech 20. století, kdy došlo ke sjednocení právní povahy zaměstnaneckých vztahů, v právní úpravě služebního poměru zůstal např. systém tzv. nároků vztahujících se ke skončení služebního poměru, typických pro státně služební vztahy.

Na začátku 60. let minulého století byl služební poměr příslušníků Sboru národní bezpečnosti rámcově upraven zákonem č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, přičemž blíže jejich práva a povinnosti upravovaly pouze dílčí vnitřní předpisy ministerstva vnitra. Po úpravě pracovního zákonodárství zákonem č. 65/1965 Sb., zákoník práce, následovalo přijetí zákona č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, který znamenal zásadní posun právní úpravy výkonu služby.

V souvislosti s pádem komunismu v roce 1989 bylo započato s přípravou nového zákona o služebním poměru jako předpisu zastřešujícího nově vznikající federální a národní bezpečnostní sbory, později ale byly přípravné práce rozděleny a pokračovaly v rámci legislativních orgánů federace a jednotlivých republik. Jejich výsledkem bylo vydání tří zákonů: zákona č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie, (zrušeného se zánikem Československé federativní republiky), zákona č. 410/1991 Sb., o služebním poměru příslušníků Policejního sboru Slovenské republiky, a zákona č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, (platného do 31. 12. 2006).

Posledně uvedený zákon procházel po dobu své existence novelizacemi, reagujícími většinou na změnu právního řádu (např. za účelem dosažení kompatibility s právem Evropské unie), jeho podstata ale zůstávala zásadně nezměněna. Tento zákon byl původně určen pouze pro příslušníky Policie České republiky a Vězeňské služby České republiky, dle zákona č. 113/1997 Sb. pak do režimu služebního poměru přešli také příslušníci Celní správy České republiky a na základě zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České

republiky a o změně některých zákonů, i příslušníci této složky. Vně zákona č. 186/1992 Sb. tak zůstala pouze Bezpečnostní informační služba, pro jejíž příslušníky byl služební poměr upraven zákonem č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě.

Přestože právní úprava služby byla již pro většinu bezpečnostních složek řízena jedním zákonem, v jednotlivých sborech existovala řada odlišností. Za účelem sjednocení právní úpravy v oblasti služebních poměrů byly proto zahájeny práce na přípravě uceleného právního předpisu, jejichž výsledkem bylo přijetí zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, účinného od 1. 1. 2007. Vedle již zmíněného sjednocení služebních poměrů příslušníků bezpečnostních sborů pod režim jednoho zákona sledovala nová úprava potlačení smluvních prvků služebního poměru a vytvoření klasického veřejnoprávního vztahu.

Přijetím zákona o služebním poměru došlo jednak ke zpřísnění režimu služebního poměru, jednak k posílení práv příslušníků. Zákon současně zdůraznil veřejnoprávní povahu služby a oddělil zaměstnanecký vztah příslušníků od ostatních zaměstnaneckých vztahů.

Zákon o služebním poměru, sestávající ze čtrnácti částí a jedné přílohy, upravuje nejrůznější oblasti služby od podmínek pro vznik služebního poměru přes podmínky výkonu služby, systém odměňování, řízení ve věcech služebního poměru apod. až po zánik služebního poměru či výsluhové nároky.⁶

1.2 Další právní předpisy upravující služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů

Zákon o služebním poměru souhrnně upravuje právní vztahy příslušníků bezpečnostních sborů. To však neznamena, že zákon pokrývá celý komplex vztahů, které vznikají mezi účastníky služebního poměru. Při řešení některých konkrétních otázek je proto nutné vycházet i z jiných právních předpisů. Některé

⁶ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou*, 3. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2019. ISBN 978-80-7554-234-2, s. 8-9.

právní předpisy jsou podrobněji rozebrány níže, přičemž se nejedná o jejich taxativní výčet.

1.2.1 Správní řád

Použití zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „správní řád“) na služební poměr (zejména na řízení ve věcech služebního poměru) je velmi diskutované téma. Pro pochopení právní povahy služebního poměru je klíčové pochopit vazby mezi zákonem o služebním poměru a správním řádem. Přitom ani v právní teorii a soudní judikatuře neexistuje jednotný právní názor na povahu služebního poměru. Právní úprava služebního poměru je poplatná typu společenských vztahů, které reguluje, a také době svého vzniku. V případě služebního poměru se jedná o specifický zaměstnanecký vztah, který je označován jako vztah státně zaměstnanecký. Ve služebním poměru se rozhoduje o jiném okruhu práv a povinností než v běžném správním řízení. Je nutné si také všimnout, že zákon o služebním poměru obsahuje hmotněprávní ustanovení, která jsou skoro shodná s ustanoveními v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, (dále jen „zákoník práce), jenž je předpisem patřícím do soukromoprávní oblasti. To vše významně potlačuje veřejnoprávní charakter služebního poměru. Nejvyšší správní soud k tomuto hledisku uvedl: *„Právní úprava služebního poměru policisty má komplexní charakter, prvky soukromoprávní a veřejnoprávní regulace jsou tu v různé míře smíseny a je nutno vždy rozborem platné právní úpravy dovodit, zda jde o vztah pracovní nebo zda jde o vztah jiný.“*⁷ Ke vzájemnému vztahu zákona o služebním poměru a správního řádu nelze přistupovat odděleně. Jestli se vztahuje nebo nevztahuje na určitý postup či úkon služebního funkcionáře režim správního řádu, je třeba dovozovat z povahy věci ve spojení s aplikací procesního institutu v zákoně o služebním poměru, popřípadě – v případech na první pohled ne zcela jasných – ze soudní judikatury.⁸

1.2.2 Předpisy z oblasti přestupkového práva

V případě kázeňské odpovědnosti příslušníků je důležitým pramenem zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, (dále jen „zákon

⁷ Tamtéž, s. 14.

⁸ Tamtéž, s. 13-15.

o odpovědnosti za přestupky“). Jedná se o delikty, které jsou v tomto právním předpisu označovány jako jednání, které má znaky přestupku. Významný je zejména z hmotněprávního hlediska, protože zákon o odpovědnosti za přestupky určuje společné základy odpovědnosti za přestupky. Nejpodstatnější jsou pak zejména ustanovení týkající se pojmového vymezení přestupku, pokusu a pokračování v přestupku, přestupků hromadných a trvajících, forem jeho zavinění, věku a přičetnosti, zániku odpovědnosti, druhů správních trestů, to znamená ta ustanovení zákona, která se týkají deliktů odpovědnosti fyzických osob za přestupky.

1.2.3 Zákoník práce

Použití zákoníku práce na služební poměr je téměř vyloučeno. Výjimku tvoří delegace přímé působnosti § 351 a násl. zákoníku práce, ta je důležitá pro stanovení výše služebního příjmu, kdy příslušník čerpá dovolenou nebo náhradní volno, a v případech výpočtů některých druhů náhrady škody.

1.2.4 Zákon o nemocenském pojištění

Po uplynutí jednoho měsíce neschopnosti, v kterém má příslušník podle zákona o služebním poměru nárok na služební příjem odpovídající průměrnému služebnímu příjmu, se po této době příslušníkům poskytují některé nemocenské dávky podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.⁹

1.2.5 Právní předpisy jednotlivých bezpečnostních sborů

Každý bezpečnostní sbor v České republice má svůj právní předpis, který upravuje činnosti konkrétního sboru a stanoví jeho příslušníkům některé další činnosti. Jedná se o tyto právní předpisy:

- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky;
- zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru);
- zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky;
- zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky;

⁹ Tamtéž, s. 20-21.

- zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů;
- zákon č. 154/1994 Sb., o bezpečnostní informační službě;
- zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky.

2 Odměňování zaměstnanců ve služebním poměru

2.1 Státní zaměstnanci

Odměňování státních zaměstnanců je uskutečňováno a řídí se podle zvláštních ustanovení zákona o státní službě, zákoníkem práce, nařízením vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců, v aktuálním znění a nařízením vlády č. 134/2015 Sb., o podrobnostech služebního hodnocení státních zaměstnanců a vazbě výsledku služebního hodnocení na osobní příplatek státního zaměstnance.

„Složkami platu státního zaměstnance jsou: platový tarif, příplatek za vedení, příplatek za noční práci, příplatek za práci v sobotu a neděli, plat nebo náhradní volno za práci přesčas, příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí, zvláštní příplatek, příplatek za rozdělenou směnu, osobní příplatek, odměna, cílová odměna a plat nebo náhradní volno za práci ve svátek.“¹⁰

2.2 Příslušníci bezpečnostních sborů

Odměňování příslušníků bezpečnostních sborů je uskutečňováno a řídí se podle zákona o služebním poměru a nařízením vlády č. 419/2022 Sb., kterým se stanoví stupnice základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů. Služební příjem je v tomto případě tvořen následujícími složkami: základní tarif, příplatek za vedení, příplatek za službu v zahraničí, zvláštní příplatek, příplatek za službu ve svátek, osobní příplatek, odměna, služební příjem za práci přesčas, stabilizační příplatek a příplatek za sportovní reprezentaci. Jednotlivé složky služebního příjmu příslušníka budou podrobněji rozebrány v třetí kapitole, která pojednává o služebním příjmu.

2.3 Vojáci

Odměňování vojáků je uskutečňováno a řídí se podle zákona o vojácích z povolání a nařízením vlády č. 533/2021, kterým se mění nařízení vlády č. 59/2015 Sb., o služebních tarifech a o zvláštním příplatku pro vojáky

¹⁰ Mvcr.cz. Ministerstvo vnitra České republiky, Sekce pro státní službu. *Srovnávací analýza různých druhů služebních poměrů veřejných zaměstnanců v České republice* [online]. Praha: 2019. [cit. 13. 1. 2024], s. 88. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/srovnavaci-analyza-ruznych-druhu-sluzebnich-pomeru-verejnych-zamestnancu-v-cr-a-ve-vybranych-zemich-eu.aspx>

z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a zrušuje nařízení vlády č. 427/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 59/2015 Sb., o služebních tarifech a o zvláštním příplatku pro vojáky z povolání, ve znění pozdějších předpisů. Složkami služebního platu vojáka z povolání jsou: služební tarif, výkonnostní příplatek, příplatek za službu v zahraničí, zvláštní příplatek, příplatek za zvýšenou odpovědnost, příplatek za služební pohotovost a odměna.¹¹

¹¹ Tamtéž, s. 88.

3 Služební příjem

Služebnímu příjmu je věnována část osmá zákona o služebním poměru, jejíž název je Služební příjem a odměna za služební pohotovost a která je rozdělena celkem do pěti hlav. První hlava pojednává o obecných ustanoveních, další hlavy se postupně věnují složkám služebního příjmu, služebnímu příjmu ve zvláštních případech a odměně za služební pohotovost a hlava pátá obsahuje společná ustanovení o služebním příjmu příslušníků a odměně za služební pohotovost.

Služební příjem je odměna, kterou bezpečnostní sbor poskytuje příslušníkovi bezpečnostního sboru za vykonanou službu ve služebním poměru. Jedná se o jednu z forem odměny za práci v širším slova smyslu, vedle platu a mzdy, popřípadě dalších forem odměňování v zaměstnaneckých vztazích. Právní úprava služebního příjmu navazuje na čl. 28 Listiny základních práv a svobod, která ustanovuje princip úplatnosti služebního poměru jako pracovněprávního vztahu.¹²

Služební příjem je peněžité plnění poskytované bezpečnostním sborem ve výši a za podmínek stanovených zákonem o služebním poměru, na které má příslušník nárok za vykonanou službu. Podle § 112 zákona o služebním poměru náleží příslušníkovi služební příjem pouze za vykonanou službu. Výjimku z tohoto pravidla stanovuje zákon o služebním poměru v § 124 tak, že konstatuje, že nárok na služební příjem má příslušník také v dalších případech, které výslovně stanovuje. Jedná se o situace, kdy příslušník nevykonává službu z důvodu čerpání dovolené nebo služebního volna s poskytnutím služebního příjmu, je zproštěn výkonu služby, vyslán na studijní pobyt, a další stanovené případy. Zákon o služebním poměru označuje takovýto příjem jako služební příjem ve zvláštních případech.

Služebním příjmem není odměna za služební pohotovost, protože ta je poskytována za omezení spojená s připraveností na výkon služby v rámci

¹² TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru*, 1. vydání. Olomouc: Anag, 2009. ISBN 978-80-7263-541-2, s. 212.

nařízené služební pohotovosti, nikoliv za výkon služby. Služebním příjmem není náhrada za nevyčerpanou dovolenou a náhrada cestovních výdajů.¹³

Nárok na služební příjem vzniká ze zákona. Výše služebního příjmu příslušníka je stanovena rozhodnutím služebního funkcionáře. Rozhodnutí je úkon v určité věci, kterým se zakládají, mění nebo ruší práva nebo povinnosti určeného účastníka nebo jímž se prohlašuje, že tento účastník má určitá práva a povinnosti.

Zákon o služebním poměru v § 112 odst.1 stanovuje, že příslušník s kratší dobou služby má nárok na služební příjem odpovídající této kratší době služby. Pokud by toto nebylo stanoveno, šlo by o porušení zásady nediskriminace dle odstavce 3. Tento odstavec stanovuje zásadu, že „*příslušník a příslušnice mají nárok na stejný služební příjem za stejnou službu nebo za službu stejné hodnoty*“¹⁴, a to ve vztahu k pohlaví. Odstavec je zahájen slovy „příslušník“ a „příslušnice“, přičemž jinde zákon používá obecný výraz „příslušník“. Tento odstavec měl zřejmě zdůraznit zásadu nediskriminace ve služebním příjmu v závislosti na pohlaví. Jde však o ustanovení z právního hlediska nadbytečné, neboť rozdíl ve služebním příjmu z důvodu pohlaví je diskriminací podle § 77 odst. 2 a 3 zákona o služebním poměru.¹⁵

3.1 Funkce služebního příjmu

Služební příjem má následující funkce:

- stimulační (pobídkovou),
- kompenzační,
- sociální (alimentační).

¹³ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 444-445.

¹⁴ Zákon č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, v posledním znění, § 112 odst.3.

¹⁵ CHROBÁK, Jiří, BLAHUT, Aleš, KULHÁNEK, Jan, VODIČKA, Stanislav, *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-539-2, s. 256.

3.1.1 Stimulační funkce

Stimulační funkce služebního příjmu je uskutečňována tak, že výše služebního příjmu se určuje s přihlédnutím k množství a kvalitě vykonané služby a dalším kritériím, kterými jsou např. dosažené vzdělání, délka praxe, náročnost služby, prostředí, kde je služba vykonávána. Příslušníci by tak měli být stimulováni (motivováni) k dosahování co nejlepších výsledků ve výkonu služby.

Kvalitu výkonu služby a nasazení příslušníka nelze podle převažujícího názoru vyjádřit jen výší základní složky služebního příjmu, kterou je základní tarif. Příslušníci mohou dosahovat rozdílných výsledků ve služební činnosti, i když vykonávají stejnou službu za stejných podmínek. Individuální stránky výkonu služby jsou ohodnocovány doplňkovými složkami služebního příjmu, zde se jedná zejména o osobní příplatek. Důvodem, který vede služební funkcionáře k využívání doplňkových složek služebního příjmu, je relativně nízká úroveň tarifní části. Účinně rozlišovat mezi příslušníky s vyšší výkonností od příslušníků s nižší výkonností při plnění služebních povinností brání také nedostatečné množství finančních prostředků na služební příjmy.

JUDr. Tomek komentuje stávající systém odměňování následovně: *„Pokud by však způsob odměňování služby státu byl na odpovídající úrovni, jsem přesvědčen, že za relativně krátkou dobu by bylo možné natolik zkvalitnit personální obsazení bezpečnostních sborů, že doplňkové složky přestanou mít ten význam, který je jim dnes přisuzován.“*¹⁶

3.1.2 Kompenzační funkce

Služební poměr přináší určitá rizika nebo nevýhody, které souvisí s povahou vykonávané služby, prostředím, v němž výkon služby probíhá, nebo časovou náročností spojenou s výkonem služby. Ke kompenzaci výše uvedeného slouží například zvláštní příplatek (riziko zranění nebo smrti při výkonu služby) nebo zvýšení základního tarifu o 10 % dle ustanovení § 114 odst. 2 zákona o služebním poměru (výkon služby ve dvousměnném, třisměnném nebo nepřetržitém provozu).

¹⁶ TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru*, 1. vydání. Olomouc: Anag, 2009. ISBN 978-80-7263-541-2, s. 213.

3.1.3 Sociální funkce

Služební příjem je hlavním činitelem, který určuje životní úroveň příslušníků a jejich rodin, proto plní významnou sociální funkci. Pravidla zabezpečující ochranu služebního příjmu uvádí zákon o služebním poměru. Tato pravidla směřují zejména k tomu, aby byl nárok na služební příjem pravidelně a náležitým způsobem uspokojován a byl v zásadě poskytován formou peněžitého plnění s upraveným místem, dobou a intervalem výplaty.¹⁷

3.2 Složky služebního příjmu

Výčet složek služebního příjmu je uveden v ustanovení § 113 zákona o služebním poměru. Tvoří ho:

- základní tarif,
- příplatek za vedení,
- příplatek za službu v zahraničí,
- zvláštní příplatek,
- příplatek za službu ve svátek,
- osobní příplatek,
- odměna,
- služební příjem za službu přesčas,
- stabilizační příplatek.

Složky služebního příjmu uvedené v tomto ustanovení jsou neúplné, protože zde není zařazen příplatek za sportovní reprezentaci, uvedený v ustanovení § 119a zákona o služebním poměru. Tento příplatek byl do zákona o služebním poměru zaveden s účinností od 1. 1. 2008, kdy v tomto případě půjde nejspíš o chybu zákonodárce, protože byl do návrhu zákona doplněn až v průběhu legislativního procesu a bez souhrnného promyšlení všech souvislostí. Je určen příslušníkům, kteří v rámci náplně služební činnosti vykonávají sportovní činnost, sportovní reprezentaci nebo trenérskou činnost.¹⁸

¹⁷ Tamtéž, s. 213-214.

¹⁸ CHROBÁK, Jiří, BLAHUT, Aleš, KULHÁNEK, Jan, VODIČKA, Stanislav, *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-539-2, s. 257-258.

Rozhodnutí o jednotlivých složkách služebního příjmu mají vzhledem k jejich povaze různý charakter. O nárokových složkách služebního příjmu s pevnou měsíční výměrou se rozhoduje formou deklaratorního rozhodnutí, jímž se stvrzuje nárok příslušníka, který vznikl na základě právního předpisu (např. základní tarif, zvláštní příplatek). O složkách služebního příjmu s pohyblivou výměrou a o nenárokových složkách služebního příjmu se rozhoduje formou konstitutivního rozhodnutí, jímž vzniká nová právní situace, rozhodující je zde volní uvážení služebního funkcionáře.¹⁹

3.2.1 Základní tarif

Základní složkou služebního příjmu příslušníka je základní tarif, ostatní složky služebního příjmu tvoří pouze doplňkovou část. Základní tarif se příslušníkovi poskytuje v pevných měsíčních částkách a jeho výše je závislá na tarifní třídě a tarifním stupni, případně na zvýšení základního tarifu o 10 % při splnění zákonem stanovených podmínek.²⁰

Zákon o služebním poměru stanovuje v § 114 odst. 2, že základní tarif se zvyšuje o 10 % příslušníkovi, který vykonává službu ve dvousměnném, třisměnném nebo nepřetržitém režimu služby. Toto zvýšení základního tarifu by mělo zvýhodnit příslušníky, kteří vykonávají službu v různých úsecích dne, případně v sobotu, neděli nebo ve svátek, a tím pádem u nich dochází k narušení biorytmu a společenského a rodinného života. Zákon o služebním poměru nestanovuje, kolik různých směn musí příslušník vykonat, aby mu nárok na zvýšení tarifu vznikl. Pro přiznání zvýšeného tarifu je tedy nutné, aby se příslušník podílel výkonem různých směn na zajišťování směnného nebo nepřetržitého provozu a výkon těchto směn nebyl jen nahodilý.²¹

¹⁹ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 449.

²⁰ TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru*, 1. vydání. Olomouc: Anag, 2009. ISBN 978-80-7263-541-2, s. 279.

²¹ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 455.

3.2.1.1 Stupnice základních tarifů

Stupnice základních tarifů je stanovena v jedenácti tarifních třídách a v každé třídě ve dvanácti tarifních stupních. Stupnici základních tarifů stanovuje vláda svým nařízením, nyní jsou základní tarify stanoveny nařízením vlády č. 419/2022 Sb., kterým se stanoví stupnice základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů.²²

3.2.1.2 Tarifní třída

Do 11 tarifních tříd jsou činnosti vykonávané příslušníky rozděleny na základě jejich složitosti, odpovědnosti a namáhavosti. Toto rozdělení se uskutečňuje stejným způsobem jako v celé sféře veřejných služeb a veřejné správy. Detailní roztřídění činností bezpečnostních sborů provádí vláda nařízením, nyní je v platnosti nařízení vlády č. 104/2005 Sb., kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech. Výjimku zde představují činnosti zpravodajské služby, kde katalog činností stanovuje ředitel zpravodajské služby služebním předpisem. Pro jednotlivá služební místa by měla být na základě porovnání s katalogem činností určena v systemizaci tarifní třída podle nejnáročnější činnosti, jejíž výkon se bude na daném služebním místě požadovat.²³

Systemizací dle ustanovení § 4 zákona o služebním poměru se rozumí počet služebních míst, míst v zálohách a objemu finančních prostředků potřebných pro jejich zabezpečení. Někdy bývá pojem „systemizace“ zaměňován s pojmem „systemizace služebních míst“, který se objevuje v § 22 odst. 5 a § 198 odst. 1 písm. a) zákona o služebním poměru. Systemizací služebních míst se rozumí konkrétní rozložení služebních míst v organizačních jednotkách jednotlivých bezpečnostních sborů. Systemizace stanovená vládou se mění zpravidla jednou ročně, zatímco změny v systemizaci služebních míst probíhají někdy ve větším rozsahu v průběhu celého roku. Změny v systemizaci služebních míst odpovídají systemizaci stanovené vládou, ale mění se rozložení systemizovaných míst v rámci organizačních jednotek i mezi jednotlivými organizačními jednotkami.

²² Tamtéž, s. 452.

²³ CHROBÁK, Jiří, BLAHUT, Aleš, KULHÁNEK, Jan, VODIČKA, Stanislav, *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-539-2, s. 261-262.

Návrh systemizace připravuje ředitel bezpečnostního sboru v souvislosti s úkoly, které má bezpečnostní sbor stanoven zvláštními právními předpisy. Tento návrh předkládá nadřízený ředitele bezpečnostního sboru ke schválení vládě.²⁴

Každá služební hodnost má stanovenou tarifní třídu dle ustanovení § 7 zákona o služebním poměru. Tarifní třída je společně s tarifním stupněm ukazatelem pro stanovení základního tarifu. Ke každé služební hodnosti je stanoven minimální stupeň vzdělání, který musí příslušník dosáhnout, aby bylo možné jej na služební místo ustanovit. Jedná se o minimální dosažené vzdělání, tudíž do nižší služební hodnosti může být ustanoven i příslušník s vyšším dosaženým stupněm vzdělání. Stupeň dosaženého vzdělání je podmínkou pro ustanovení na danou služební hodnost, u této podmínky neexistuje výjimka.

U služební hodnosti referent je předepsáno střední vzdělání nebo střední vzdělání s výučním listem. Je určena příslušníkům s méně náročnými činnostmi a nemusí být systemizována u všech bezpečnostních sborů.

Služební hodnost vrchní referent až inspektor může být obsazena příslušníkem, který dosáhl minimálně středního vzdělání s maturitní zkouškou. Pro služební hodnost vrchní inspektor je předepsáno buď střední vzdělání s maturitní zkouškou, nebo vyšší odborné vzdělání. Toto ustanovení není plně smysluplné, jelikož postačuje, aby příslušník splňoval nižší stupeň vzdělání. Jde o dlouholeté, avšak chybně zakotvené ustanovení v právním předpisu. Obdobně je to také u služební hodnosti komisař, kde je stanoveno vyšší odborné vzdělání nebo vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu. Pro služební hodnost vrchní komisař je stanoveno vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu. Do služební hodnosti rada, vrchní rada nebo vrchní státní rada může být ustanoven příslušník s vysokoškolským vzděláním v magisterském studijním programu.²⁵

²⁴ Tamtéž, s. 9.

²⁵ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 64-65.

3.2.1.3 Tarifní stupeň

Při stanovení základního tarifu má význam délka započitatelné praxe, která je upravena v ustanoveních § 117 zákona o služebním poměru. Základní tarify jsou v jednotlivých třídách odstupňovány na základě získaných odborných zkušeností ve tříletých časových úsecích do 12 tarifních stupňů. Doba praxe určují získané odborné zkušenosti. Do této doby se započítává doba výkonu služby podle zákona o služebním poměru, to znamená skutečná doba výkonu služby, nikoliv délka trvání služebního poměru. Nezapočítává se doba, kdy příslušník dlouhodobě nevykonával službu (např. zařazení do neplacené zálohy, zproštění výkonu služby, doba vazby, doba mateřské a rodičovské dovolené nad rámec stanovený zákonem).

Do doby praxe se dále započte také prokázaná doba jiné praxe, kterou příslušník vykonával v rozsahu a podle míry využitelnosti k výkonu služby na služebním místě určenou služebním funkcionářem. Zde se jedná i o dobu před přijetím do služebního poměru, kde příslušník získával dovednosti, poznatky a zkušenosti využitelné při plnění služebních úkolů, které vykonává v rámci služebního místa, do něžž byl ustanoven. Doba praxe, kterou získal příslušník před přijetím do služebního poměru, je služebními funkcionáři započítávána různě. v některých případech není započtena téměř shodná činnost (např. strážník obecní policie), jindy je naopak započtena činnost naprosto odlišná. Tyto subjektivní postupy služebních funkcionářů se nedaří odstranit ani metodickými pomůckami. Vzhledem k rozmanitosti pracovních činností, které příslušník vykonával před přijetím do služebního poměru, a rozdílnosti služebních míst, pro které je tato činnost posuzována, byly pokusy snažící se o sjednocení posuzování doby této praxe neúspěšné.

Dále se do doby praxe dle § 117 odst. 3 zákona o služebním poměru započte též doba výkonu vojenské základní, náhradní a civilní služby ve stanoveném rozsahu a doba mateřské a rodičovské dovolené nebo doba trvalé péče o dítě, nejvýše však v celkové délce tří let. Podmínkou pro započtení praxe je, že výkon vojenské služby nebo doba mateřské a rodičovské dovolené či doba trvalé péče

neprobíhaly současně s přípravou na povolání v denním nebo prezenčním studiu.²⁶

3.2.2 Příplatek za vedení

Příplatkem za vedení se oceňují vedoucí příslušníci s náročnou řídicí činností. Je složkou služebního příjmu stanovenou pevnou měsíční výměrou. Vedoucím příslušníkem je ten příslušník, který je oprávněn dávat podřízeným příslušníkům rozkazy k výkonu služby a je definován v ustanovení § 5 zákona o služebním poměru. V zákoně jsou stanoveny čtyři řídicí úrovně vedoucích příslušníků a úroveň ředitele bezpečnostního sboru.

„Rozpětí příplatku za vedení činí pro

<i>a) ředitele bezpečnostního sboru</i>	<i>10 000 až 14 000 Kč,</i>
<i>b) vedoucího příslušníka 1. řídicí úrovně</i>	<i>4 000 až 10 000 Kč,</i>
<i>c) vedoucího příslušníka 2. řídicí úrovně</i>	<i>2 500 až 7 000 Kč,</i>
<i>d) vedoucího příslušníka 3. řídicí úrovně</i>	<i>1 500 až 4 000 Kč,</i>
<i>e) vedoucího příslušníka 4. řídicí úrovně</i>	<i>1 000 až 2 000 Kč.“²⁷</i>

Ředitel bezpečnostního sboru stanovuje služebním předpisem konkrétní rozpětí příplatku za vedení na jednotlivých řídicích úrovních vedoucích příslušníků. Rozpětí se stanoví podle toho, jestli je vedoucí příslušník zařazen na organizační jednotce s působností na celém území státu, nebo na organizační jednotce s působností na nižším územním celku. Náročnost řídicí činnosti není dána jen počtem podřízených příslušníků a zaměstnanců, jejichž službu nebo práci řídí a organizuje, ale také složitostí jejich služební a pracovní náplně. Míru náročnosti řídicí činnosti individuálně posuzuje služební funkcionář rozhodující o výši příplatku za vedení.²⁸

²⁶ Tamtéž, s. 454.

²⁷ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v posledním znění, § 118 odst. 3.

²⁸ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 458-459.

3.2.3 Příplatek za službu v zahraničí

Tento příplatek byl zaveden do zákona o služebním poměru s rozšiřující se mezinárodní spoluprací, kdy jsou příslušníci bezpečnostních sborů vysíláni k výkonu služby v rámci mnohonárodních sil nebo mezinárodních bezpečnostních sborů mimo území České republiky. Jeho poskytování je omezeno na příslušníky, kteří jsou zařazeni do zálohy činné.

Ukazuje se, že příslušníci zařazení k výkonu služby v zahraničních oblastech, kde probíhá občanský konflikt nebo vojenská operace, jsou nasazováni také jinak než v jednotkách mnohonárodních sil nebo mezinárodních bezpečnostních sborů. Proto nejsou příslušníci vysláni k výkonu služby v těchto rizikových podmínkách na základě mezinárodních smluv, ale plní úkoly bezpečnostního sboru, tudíž nejsou splněny podmínky pro zařazení do zálohy činné. Dle dikce zákona o služebním poměru nemůže být těmto příslušníkům přiznán příplatek za službu v zahraničí ne proto, že nevykonávají vysoce rizikovou službu, ale pro formální rámec svého nasazení.

Po dobu poskytování příplatku za službu v zahraničí nenáleží příslušníkovi tzv. rizikový příplatek, protože jej nahrazuje právě příplatek za službu v zahraničí. Po tuto dobu nenáleží příslušníkovi náhradní volno a služební příjem za práci přesčas a také nemá nárok na odměnu za služební pohotovost.

Výši příplatku za službu v zahraničí stanoví ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem, přičemž jeho rozpětí je 700 až 4 000 USD měsíčně, případně rovnocenná výše v eurech. Výše příplatku se za posledních 16 let nezměnila, takže už neodpovídá skutečným nákladům.²⁹

3.2.4 Zvláštní příplatek

V § 120 zákona o služebním poměru jsou obsaženy tři různé příplatky poskytované příslušníkovi při splnění rozdílných podmínek, mají shodný název zvláštní příplatek.

Příplatek podle § 120 odst. 1 zákona o služebním poměru náleží příslušníkům, kteří vykonávají službu ve ztížených a zdraví škodlivých podmínkách.

²⁹ Tamtéž, s. 459-460.

„Zákon odkazuje na splnění podmínek uvedených v nařízení vlády o podmínkách pro poskytování a výši zvláštního příplatku za vykonávání činnosti ve ztížených a zdraví škodlivých podmínkách. Uvedené nařízení však bylo ke dni 1. ledna 2007 zrušeno novým zákoníkem práce. Ten v § 117 předpokládá vydání nařízení vlády o příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí.“³⁰

V současné době se výše příplatku stanoví podle nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. Výše příplatku je tímto nařízením stanovena v rozmezí 500 až 1 800 Kč měsíčně podle míry rizika, intenzity a doby působení zatěžujících vlivů. Zatěžující vlivy jsou uvedeny v nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí. Tento druh příplatku je v bezpečnostních sborech poskytován ojediněle.

Příplatek podle § 120 odst. 1 zákona o služebním poměru náleží příslušníkům, kteří vykonávají službu v prostředí s vysokou mírou ohrožení zdraví, která vyžaduje použití izolačních dýchacích přístrojů. Tyto činnosti prakticky vykonávají jen hasiči a potápěči a výše příplatku je stanovena v rozpětí 500 až 1 500 Kč měsíčně.

Pokud příslušníkovi vznikne nárok na oba výše zmíněné příplatky, tak mu náleží pouze ten příplatek, který je vyšší.³¹

Dalším druhem zvláštního příplatku je tzv. rizikový zvláštní příplatek, který náleží příslušníkovi, jenž vykonává činnosti spojené s ochranou zájmů státu, při kterých může dojít k ohrožení jeho zdraví nebo života nebo k dalším závažným rizikům, a to podle § 120 odst. 3 zákona o služebním poměru. Zákon o služebním poměru stanoví dvě skupiny zvláštního příplatku. Příslušník zařazený do I. skupiny má nárok na zvláštní příplatek ve výši 5 000 až 10 000 Kč, pokud je příslušník zařazen do II. skupiny, má nárok na zvláštní příplatek 1 000 až 5 000 Kč. Zařazení služebních míst do konkrétní skupiny a výši zvláštního příplatku stanoví ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem.

³⁰ Tamtéž, s. 462.

³¹ TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru, 1. vydání*. Olomouc: Anag, 2009. ISBN 978-80-7263-541-2, s. 300-301.

Současnou situaci v praxi v oblasti přiznávání příplatků hodnotí JUDr. Tomek takto:

„Všechny důvody pro poskytování tohoto zvláštního příplatku jsou obtížně měřitelné. V praxi je rozdělení příslušníků do skupin rizikového příplatku, a zejména stanovení konkrétní výše zvláštního příplatku, spíše výsledkem pragmatického posouzení skutečné rizikovosti činností vykonávaných příslušníkem. Nelze také přehlédnout, že v některých případech jsou rizikové příplatky pro vedoucí příslušníky, či dokonce příslušníky s administrativní náplní služební činnosti stanoveny ve vyšší výměře než u příslušníků v tzv. přímém výkonu služby, tedy příslušníků ustanovených na služebních místech, kde plní základní úkoly bezpečnostních sborů.“³²

3.2.5 Příplatek za službu ve svátek

S účinností od 1. ledna 2018 byl do zákona o služebním poměru doplněn § 121, jehož ustanovením se kompenzuje příslušníkům služba ve svátek. Službou ve svátek je myšlena jen ta část směny, která byla vykonána v den, na nějž připadl svátek. *„Je-li např. příslušníkem konána 12hodinová směna, která započala v 18:00. dne 30. dubna a skončila v 6:00. dne 1. května, tedy ve státní svátek, má příslušník nárok na náhradní volno za dobu od 0:00. do 6:00.“³³* Zákon o služebním poměru v § 121 odst. 1 stanovuje, že příslušník má nárok na náhradní volno za každou hodinu služby ve svátek. Pokud bezpečnostní sbor neposkytne náhradní volno v době 3 kalendářních měsíců po výkonu služby ve svátek, vzniká příslušníkovi příplatek ve výši 25 % přiznaného základního tarifu, osobního příplatku, zvláštního příplatku a příplatku za vedení za každou hodinu služby ve svátek. Z výše uvedeného vyplývá, že pro příslušníka je výhodnější čerpat náhradní volno v rozsahu hodina volna za hodinu služby než příplatek v rozsahu čtvrtiny odsloužené doby. Příplatek za službu ve svátek je tedy příslušníkovi možno poskytnout pouze tehdy, nebylo-li mu umožněno vyčerpat náhradní volno. Důvody pro nevyčerpání náhradního volna mohou být jak na

³² TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 463-464.

³³ Tamtéž, s. 465.

straně bezpečnostního sboru (nedostatečný počet příslušníků), tak i na straně příslušníka (dlouhodobá neschopnost ke službě).

Pokud byla ve svátek konána služba přesčas, tak má příslušník nárok na náhradní volno za službu ve svátek a náhradní volno za službu přesčas, dochází ke kumulaci náhradního volna.

Při poskytování příplatku za službu ve svátek se jedná o sečtenou celkovou dobu výkonu služby ve svátek vykonanou v daném kalendářním měsíci. Příplatek se příslušníkovi poskytuje i za části hodin.³⁴

3.2.6 Osobní příplatek

Je nenárokovou (fakultativní) složkou služebního příjmu příslušníka, kterou lze ocenit výkon služby v mimořádné kvalitě nebo rozsahu. Jeho zakotvení nalezneme v § 122 zákona o služebním poměru. Jeho smyslem je dát služebnímu funkcionáři možnost ocenit individuální výsledky jednotlivých příslušníků při výkonu služby a současně zpružnit odměňovací systém, který je založen na pevných pravidlech vycházejících ze standardního výkonu služby všech příslušníků. v aplikační praxi však dochází k tomu, že tato složka služebního příjmu se nevyužívá v souladu s jejími výše naznačenými funkcemi.

Podmínkou pro přiznání osobního příplatku, jak už bylo řečeno výše, je výkon služby v mimořádné kvalitě nebo mimořádném rozsahu. Obě podmínky vycházejí ze srovnání služebních výsledků nebo rozsahu doby služby příslušníka s ostatními příslušníky, kteří vykonávají stejnou nebo srovnatelnou činnost.

Poskytnutí osobního příplatku příslušníkovi za službu v mimořádné kvalitě by mělo být reakcí na dlouhodobější zvýšení výkonnosti příslušníka. Zákon o služebním poměru ale delší časové období pro změnu osobního příplatku výslovně nestanoví. Ke změnám v osobním příplatku příslušníka by tedy nemělo docházet na základě posouzení jednotlivého služebního úkolu, ale na základě jeho hodnocení za delší časové období.

Osobní příplatek je možné poskytnout příslušníkovi jako ocenění služby v mimořádném rozsahu. Je možné dovodit, že se jedná o službu v mimořádném

³⁴ Tamtéž, s. 465-466.

časovém rozsahu, a v tom případě jde o ocenění služby přesčas. Tato situace je poněkud zvláštní, protože za službu přesčas náleží příslušníkovi náhradní volno, a v případě, že nemohl náhradní volno vyčerpat, tak mu náleží služební příjem za službu přesčas.

Rozhodnutí o přiznání, změně nebo odejmutí osobního příplatku musí být písemně odůvodněno. Toto ustanovení v § 122 odst. 1 zákona o služebním poměru je nadbytečné, jelikož každé rozhodnutí služebního funkcionáře musí být podle § 181 zákona o služebním poměru odůvodněné a písemné. Rozhodnutí o osobním příplatku je rozhodnutím konstitutivní povahy (zakládá novou právní situaci).

U příslušníka ve služební hodnosti referent až komisař lze osobní příplatek určit až do výše 60 % základního tarifu. u příslušníka, který je specialistou v zásahové jednotce, vykonává službu jako agent nebo plní úkoly na předstíraném převodu, plní úkoly při ochraně svědka, je příslušníkem zpravodajské služby nebo je zařazen do zálohy činné a je vyslán k výkonu služby do zahraničí v rámci jednotky mnohonárodnostních sil nebo mezinárodních bezpečnostních sborů, a příslušníkovi ve služební hodnosti vrchní komisař až vrchní státní rada lze osobní příplatek určit až do výše 100 % základního tarifu.³⁵

I když to v zákoně o služebním poměru není výslovně uvedeno, je samozřejmé, že o zvýšení, snížení či odnětí osobního příplatku rozhoduje služební funkcionář, a to v závislosti na splnění podmínek pro jeho přiznání. Na základě dlouhodobějších změn v kvalitě nebo rozsahu plnění služebních úkolů příslušníka může služební funkcionář osobní příplatek přiznat, zvýšit, snížit nebo odejmout. Pro poskytování osobního příplatku není právní důvod, jestliže příslušník přestane kvalitně plnit své služební povinnosti.

Osobní příplatek je nenárokovou složkou služebního příjmu pouze do té chvíle, než je rozhodnutím služebního funkcionáře příslušníkovi přiznán. Byl-li konstitutivním rozhodnutím služebního funkcionáře přiznán, stává se nárokovou složkou služebního příjmu až do chvíle, kdy by byl odůvodněným rozhodnutím

³⁵ TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru*, 1. vydání. Olomouc: Anag, 2009. ISBN 978-80-7263-541-2, s. 122-123.

služebního funkcionáře odňat. Služební funkcionář tedy nemůže rozhodnutí o snížení či odnětí osobního příplatku odůvodnit jeho fakultativní povahou.³⁶

3.2.7 Odměna

Odměna je další nenárokovou složkou služebního příjmu. Možnosti poskytnutí odměny upravuje ustanovení § 123 zákona o služebním poměru. Příslušníkovi je možné poskytnout odměnu za:

- splnění mimořádného nebo zvlášť významného služebního úkolu,
- splnění naléhavých služebních úkolů za nepřítomného příslušníka,
- dosavadní výkon služby při dovršení 50 let věku.

Podle těchto kritérií nelze poskytnout odměnu za plnění běžných úkolů v rámci výkonu služby. Je nutné posoudit vztah významnějších služebních úkolů k běžným úkolům, které příslušník nebo příslušníci plní, a také porovnat rychlost a kvalitu splnění takového úkolu.

Za splnění naléhavých služebních úkolů za nepřítomného příslušníka není myšleno zastupování na jiném služebním místě po dobu nepřítomnosti příslušníka, který je na služebním místě ustanoven. Jedná se tedy o krátkodobé zastupování nepřítomného příslušníka jiným příslušníkem bez pověření k zastupování, kdy zastupující příslušník i nadále plní své vlastní služební úkoly.

Důvodem k poskytnutí odměny může být rovněž dlouhodobý kvalitní výkon služby. Odměna se v tomto případě poskytuje při příležitosti dovršení 50 let věku příslušníka.³⁷

Odměna za služební pohotovost není odměnou podle ustanovení § 123 zákona o služebním poměru.

V běžné praxi se však u bezpečnostních sborů odměny udělují spíše plošně, a to bez přímé návaznosti na stanovená kritéria. Jedná se tedy spíše o formu čtvrtletních nebo půlročních prémie. Odměny se poskytují formou rozhodnutí ve věcech služebního poměru, která mají být řádně odůvodněná, což není obvykle

³⁶ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 469.

³⁷ TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru, 1. vydání*. Olomouc: Anag, 2009. ISBN 978-80-7263-541-2, s. 102-103.

dodržováno. Nedostatečné odůvodnění rozhodnutí činí takové rozhodnutí nepřezkoumatelným, jelikož ale zpravidla nebývají příslušníkem napadena, tak zůstávají platná.³⁸

3.2.8 Služební příjem za službu přesčas

Dnem 1. ledna 2018 byla zákonem o služebním poměru odstraněna možnost nařídit příslušníkům bezpečnostních sborů sloužit ročně 150 přesčasových hodin bez nároku na náhradní volno nebo služební příjem za službu přesčas, s výjimkou doby krizového stavu. Krizovými stavy jsou stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav.

Zákon o služebním poměru stanovuje, že primárně by se mělo příslušníkovi za službu přesčas poskytovat náhradní volno. Nebylo-li příslušníkovi poskytnuto náhradní volno v době 3 kalendářních měsíců následujících po výkonu služby přesčas, vznikne příslušníkovi nárok na služební příjem za službu přesčas. Jedná se o poměrnou část přiznaného základního tarifu, případně dalších složek služebního příjmu, kterými může být osobní příplatek, zvláštní příplatek a nově také příplatek za vedení. V případě služby přesčas vykonává příslušník službu na stejném služebním místě, tudíž stále řídí výkon služby ostatních příslušníků a měl by mu tedy náležet příplatek za vedení.³⁹

Porovnáme-li službu přesčas podle § 125 zákona o služebním poměru s prací přesčas podle § 127 zákoníku práce, zjistíme, že příslušníkovi vzniká, jak už bylo uvedeno, primárně nárok na náhradní volno, a teprve v momentě, kdy bezpečnostní sbor nemůže příslušníkovi poskytnout náhradní volno, poskytne mu služební příjem za práci přesčas. Oproti tomu zaměstnanci vzniká primárně nárok na příplatek za práci přesčas, který je vyplácen spolu s ostatními složkami platu ve výplatním termínu. Pokud se zaměstnanec se zaměstnavatelem dohodne, že bude za práci přesčas čerpat náhradní volno, tak nárok na příplatek nevznikne.

³⁸ CHROBÁK, Jiří, BLAHUT, Aleš, KULHÁNEK, Jan, VODIČKA, Stanislav, *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-539-2, s. 275-276.

³⁹ Tamtéž, s. 283.

Smyslem právní úpravy čerpání náhradního volna za službu přesčas je, aby bylo příslušníkovi nejprve poskytnuto náhradní volno a tím pádem byla služba přesčas pro bezpečnostní sbor méně finančně náročná. Nárok na služební příjem za službu přesčas může příslušníkovi vzniknout i dříve než za 3 kalendářní měsíce následující po výkonu služby přesčas. *„Je výhradně na služebním funkcionáři, aby při nedostatku příslušníků, což je v některých věznicích zcela zjevná realita, zvážil poskytnutí služebního příjmu za práci přesčas i po době kratší než po 3 kalendářních měsících následujících po vykonání služby přesčas.“*⁴⁰

Služební příjem za službu přesčas nelze poskytnout příslušníkovi, kterému je poskytován příplatek za službu v zahraničí. Pokud byla služba přesčas konána ve svátek, má příslušník nárok jak na náhradní volno za službu přesčas, tak i na náhradní volno za službu ve svátek.⁴¹

3.2.9 Stabilizační příplatek

Tento příplatek byl zaveden do zákona o služebním poměru s účinností od 1. července 2019 jako nová složka služebního příjmu. Smyslem tohoto příplatku je dle důvodové zprávy dát řediteli bezpečnostního sboru možnost navýšit služební příjem příslušníkům bezpečnostního sboru, který řídí. Mohou jím být motivováni příslušníci celého bezpečnostního sboru nebo příslušníci jednotlivých složek či útvarů. Stabilizační příplatek má za cíl udržet a posílit personální situaci bezpečnostního sboru a slouží k udržení zkušených pracovníků a jejich další motivaci. v tom se liší od náborového příspěvku, který dělá služební poměr zajímavějším pro nově nastupující příslušníky.

Nárok na stabilizační příplatek nevzniká přímo ze zákona. Jedná se o *„nástroj ředitele bezpečnostního sboru, který, pokud se rozhodne pro jeho využití, stanoví výši a dobu vyplácení příplatku služebním předpisem.“*⁴² Maximální roční výše stabilizačního příplatku je stanovena v § 122a odst. 3 zákona o služebním poměru

⁴⁰ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 484.

⁴¹ Tamtéž, s. 484-485.

⁴² CHROBÁK, Jiří, BLAHUT, Aleš, KULHÁNEK, Jan, VODIČKA, Stanislav, *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-539-2, s. 274.

a činí dvacetičtyřnásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství.⁴³

Zákon také stanovuje důvody, pro které nelze stabilizační příplatek příslušníkovi přiznat. Jedná se o příslušníka, který po více jak polovinu stanovené doby v daném kalendářním měsíci nevykonával službu z důvodu:

- zproštění výkonu služby;
- zařazení do zálohy pro studující, zálohy pro přechodně nezařazené nebo zálohy neplacené;
- neschopnosti k výkonu služby, s výjimkou neschopnosti vzniklé služebním úrazem nebo nemocí z povolání, dlouhodobého ošetřování nebo důležitých osobních překážek ve službě.

Stabilizační příplatek se nezahrnuje do průměrného měsíčního služebního příjmu pro stanovení výsluhového příspěvku.⁴⁴

3.3 Služební příjem ve zvláštních případech

Zákon o služebním poměru v ustanoveních § 124 stanovuje pravidla pro poskytování služebního příjmu ve zvláštních případech. Jedná se o situace, v kterých není služba vykonávána běžným způsobem nebo není vykonávána vůbec, a příslušníkovi i přesto náleží služební příjem. Mezi tyto situace patří například poskytování služebního příjmu příslušníkovi po dobu jeho zařazení do jednotlivých druhů záloh, po dobu čerpání dovolené nebo služebního volna s poskytnutím služebního příjmu a při překážkách na straně bezpečnostního sboru včetně případů, kdy byl příslušník zproštěn výkonu služby nebo příslušník nevykonával službu, protože bylo zrušeno rozhodnutí o jeho propuštění ze služebního poměru.⁴⁵

⁴³ Tamtéž, s. 273-274.

⁴⁴ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 471.

⁴⁵ CHROBÁK, Jiří, BLAHUT, Aleš, KULHÁNEK, Jan, VODIČKA, Stanislav, *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-539-2, s. 278.

3.3.1 Služební příjem při pověření zastupování na jiném služebním místě

Pokud je příslušník pověřen zastupováním na jiném služebním místě, náleží mu služební příjem ve výši, v jaké by mu náležel, kdyby byl na předmětné místo ustanoven. Takový služební příjem zahrnuje základní tarif ve výši, jež je pro zastupované služební místo stanovena, v případě služebního místa vedoucího příslušníka také příplatek za vedení, a zvláštní příplatek pro dané služební místo ve výši dle služebního předpisu. Pověřenému příslušníkovi zůstává přiznaný osobní příplatek, pokud nebyl v souvislosti s pověřením zastupování zvýšen.⁴⁶

3.3.2 Služební příjem při zařazení do zálohy

Příslušník má nárok na služební příjem také při zařazení do zálohy, přičemž v těchto případech je nutné rozlišit, o jakou zálohu se jedná. Při zařazení do zálohy činné a vyslání k jiné organizační složce státu, právnické nebo fyzické osobě má příslušník nárok na služební příjem odpovídající průměrnému služebnímu příjmu, pokud mu není poskytována odměna za vykonanou službu (v případě vyslání k jiné organizační složce státu) nebo práci (v případě vyslání k právnické nebo fyzické osobě). Jestliže je odměna nižší než průměrný služební příjem, pak má příslušník nárok na doplatek služebního příjmu.

V případě zařazení příslušníka do zálohy pro studující nebo do zálohy pro přechodně nezařazené má nárok služební příjem odpovídající 80 % průměrného služebního příjmu.

Příslušníkovi zařazenému do zálohy činné a vyslanému k výkonu služby do zahraničí náleží služební příjem podle činnosti, kterou vykonává po dobu zařazení do této zálohy, pokud mu není poskytnuta odměna dle mezinárodní smlouvy. Základní tarif služebního příjmu se určí podle činnosti vykonávané v záloze a jejího přiřazení k činnosti obsažené v katalogu činností příslušníků bezpečnostních sborů. Po dobu zálohy se služební hodnota příslušníka nemění ani v případě, že mu byl stanoven základní tarif z jiné tarifní třídy. Pakliže je

⁴⁶ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 474-475

odměna poskytovaná dle mezinárodní smlouvy nižší než služební příjem, pak má příslušník nárok na doplatek služebního příjmu.

Pokud je příslušník zařazen do zálohy činné a vyslán jako národní expert k výkonu služby k orgánům Evropské unie, náleží mu služební příjem podle činnosti vykonávané v této záloze. Základní tarif se u tohoto příslušníka stanoví stejně jako u příslušníka v záloze činné a vyslaného k výkonu služby do zahraničí.

Příslušníkovi zařazenému do zálohy zvláštní náleží služební příjem dle činnosti vykonávané v této záloze. Tato činnost se posuzuje dle příslušného příkladu v katalogu činností nebo podle příkladu podobného v záloze vykonávané činnosti a zařadí se do konkrétní tarifní třídy, na základě které se určí konkrétní základní tarif služebního příjmu. Po dobu zálohy se služební hodnota příslušníka nemění ani v případě, že mu byl stanoven základní tarif z jiné tarifní třídy.⁴⁷

3.3.3 Služební příjem po dobu neschopnosti ke službě

Na služební příjem má příslušník nárok po dobu prvního měsíce neschopnosti ke službě nebo nařízené karantény. Pokud by šlo o neschopnost ke službě zaviněnou služebním úrazem nebo nemocí z povolání, má příslušník nárok na služební příjem nejdéle po dobu 12 měsíců, zde se jedná o služební příjem dosahovaný před uznáním neschopnosti ke službě. Jestliže si příslušník přivodil neschopnost ke službě ve rvačce nebo jako bezprostřední následek opilosti nebo zneužití omamných a psychotropních látek, má nárok na služební příjem ve výši 50 % služebního příjmu dosahovaného před uznáním neschopnosti ke službě. V případě, že si neschopnost ke službě příslušník přivodil úmyslně, na služební příjem nemá nárok. V případě, že by příslušník v době trvání neschopnosti ke službě porušil režim dočasně práce neschopného pojištěnce, je mu služební příjem krácen nebo odňat. O odnětí nebo krácení služebního příjmu rozhoduje služební funkcionář s ohledem na závažnost porušení. Pokud by v tomto případě byl služební příjem vyplacen, jednalo by se v případě takto vyplacených částek o bezdůvodné obohacení a příslušník je v takovém případě povinen tyto vyplacené částky vrátit bezpečnostnímu sboru.⁴⁸

⁴⁷ Tamtéž, s. 475.

⁴⁸ Tamtéž, s. 475-476.

3.3.4 Služební příjem po dobu zproštění výkonu služby

Příslušníkovi náleží příjem také po dobu zproštění výkonu služby, po celou dobu zproštění, a to ve výši 50 % průměrného služebního příjmu. Pokud by byl příslušník zproštěný výkonu služby vzat do vazby, služební příjem mu nenáleží. v případě, že by nebyla v řízení o protiprávním jednání prokázána vina příslušníka, doplatí se příslušníkovi část služebního příjmu, o kterou byl zkrácen.⁴⁹

3.3.5 Služební příjem při čerpání dovolené a náhradního volna

Služební příjem ve výši průměrného služebního příjmu se poskytuje příslušníkovi, který čerpá dovolenou nebo volno s poskytnutím služebního příjmu.

Pokud příslušník nemůže přechodně vykonávat službu z provozní příčiny nebo překážky na straně bezpečnostního sboru, tak mu náleží služební příjem ve výši a struktuře složek, které jsou stanoveny pevnou měsíční výměrou, které mu náležely před vznikem překážky ve službě.

3.3.6 Služební příjem po zrušení rozhodnutí o propuštění

V ustanovení § 44 zákona o služebním poměru je stanoveno, že služební poměr příslušníka trvá se všemi nároky, jestliže dojde ke zrušení rozhodnutí o skončení služebního poměru. Příslušník má podle ustanovení § 124 odst. 9 zákona o služebním poměru nárok na služební příjem odpovídající průměrnému služebnímu příjmu za celou dobu, kdy tato překážka ve službě trvala. V praxi někteří služební funkcionáři nechtějí poskytovat průměrný služební příjem za dobu, kdy byl propuštěný příslušník neschopen služby z důvodu nemoci nebo úrazu, s argumentem, že v případě, kdy by příslušník nebyl propuštěn a byl neschopen vykonávat službu, tak by mu nenáležel služební příjem. Zákon o služebním poměru v § 124 odst. 9 ale jasně konstatuje, že služební příjem náleží příslušníkovi „za dobu, po kterou nevykonával službu“.⁵⁰ Zákon o služebním poměru je právní předpis kogentní povahy, a pokud by nějaká doba měla být

⁴⁹ CHROBÁK, Jiří, BLAHUT, Aleš, KULHÁNEK, Jan, VODIČKA, Stanislav, *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-539-2, s. 280.

⁵⁰ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů v posledním znění, § 124 odst. 9.

z poskytování služebního příjmu vyloučena, tak by to muselo být v zákoně jednoznačně uvedeno.⁵¹

3.4 Odměna za služební pohotovost

Služební pohotovostí je dle ustanovení § 62 zákona o služebním poměru stav, kdy je předpoklad služby přesčas a příslušník je v důležitém zájmu služby okamžitě (pokud jde o pohotovost na služebně) nebo v určitém časovém úseku (pokud jde o pohotovost mimo služebnu) připraven výkon služby přesčas zahájit. Nejde tedy o výkon služby, a proto nemůže být odměna za služební pohotovost zařazena mezi složky služebního příjmu. Příslušník je omezen povinností setrvat po určitou dobu na určitém místě a být připraven k výkonu služby. Podle toho, v jakém místě je pohotovost vykonávána, je dána míra tohoto omezení. Dalším vlivem na míru omezení příslušníka je, jestli je pohotovost vykonávána v pracovní dny, nebo ve dnech pracovního klidu.

Odstupňování odměny je tedy dáno mírou omezení příslušníka při služební pohotovosti. V případě služební pohotovosti na služebně mimo dobu služby má příslušník nárok na odměnu ve výši 35 %, případně 70 %, jde-li o den pracovního klidu, z poměrné části přiznaného základního tarifu, osobního a zvláštního příplatku, jenž připadá na jednu hodinu služby v kalendářním měsíci, na který připadla služební pohotovost. V případě služební pohotovosti mimo služebnu mimo dobu služby má příslušník nárok na odměnu ve výši 10 %, případně 15 %, jde-li o den pracovního klidu, z poměrné části přiznaného základního tarifu, osobního a zvláštního příplatku, jenž připadá na jednu hodinu služby v kalendářním měsíci, na který připadla služební pohotovost.

Pokud v době služební pohotovosti zahájí příslušník výkon služby, jeho právní režim se přenastaví do režimu výkonu služby. Příslušníkovi v tu chvíli bude náležet služební příjem za výkon služby, a ne odměna za služební pohotovost, přičemž

⁵¹ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 476-477.

doba výkonu služby se započítá do výkonu služby přesčas za dané časové období.⁵²

Ředitel bezpečnostního sboru a jeho zástupci mají podle § 135 odst. 1 zákona o služebním poměru nárok na užívání služebního vozidla a jedné účastnické telefonní stanice (výraz účastnická telefonní stanice odráží dobu vzniku zákona o služebním poměru, kdy ještě nebyly rozšířené mobilní telefony) k výkonu služebního místa v souvislosti s ním a k osobní dispozici za účelem zajištění okamžité dosažitelnosti. Poskytnutím těchto prostředků funkcionářům je zabezpečena jejich nejvyšší a nejrychlejší dosažitelnost v případě řešení bezpečnostních situací. Nejde tedy o osobní benefit, ale prostředky k zajištění trvalé a okamžité dosažitelnosti, tedy stavu blízcímu se služební pohotovosti mimo služebnu, za kterou jim ovšem nenáleží odměna za služební pohotovost podle ustanovení § 126 odst. 2 zákona o služebním poměru. Formulace § 135 odst. 1, kde je uvedeno „k jiným účelům“, může vyvolávat dojem, že tyto služební prostředky mohou být využity k soukromým účelům, což nekoresponduje se zamýšleným účelem, který je vyjádřen dále, a to k výkonu služebního místa.⁵³

3.5 Náborový příspěvek

Náborový příspěvek byl zaveden do zákona o služebním poměru s účinností od 1. ledna 2018 za účelem zajištění větší konkurenceschopnosti služebního poměru na pracovním trhu, kde služební příjem příslušníka jen velmi těžko konkuruje příjmům v některých oborech soukromého sektoru. Výše uvedené však není v §135a odst. 1 zákona o služebním poměru vyjádřeno, ustanovení pouze uvádí, že přiznání náborového příspěvku musí být nezbytné pro zajištění obsazenosti volných služebních míst. Pro jaká služební místa je náborový příspěvek určen, není stanoveno, tím pádem je možné jej využít ke zlepšení atraktivity služebních míst, která jsou zařazena v nejnižších tarifních třídách, kde bývá služební příjem nejnižší a velmi často lze srovnatelného výdělku dosáhnout i v soukromém sektoru za nekvalifikovanou práci s menšími riziky a zodpovědností.

⁵² CHROBÁK, Jiří, BLAHUT, Aleš, KULHÁNEK, Jan, VODIČKA, Stanislav, *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-539-2, s. 284-285.

⁵³ Tamtéž, s. 295.

Výši náborového příspěvku stanovuje ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem a lze ho stanovit v rozmezí 30 000 až 150 000 Kč. Výše konkrétního náborového příspěvku nemusí být stejná pro všechna služební místa, potřeba bezpečnostního sboru obsadit různá služební místa může mít různou důležitost. Tomu potom odpovídá rozdílná výše náborového příspěvku pro rozdílná služební místa.⁵⁴

Zvláštní podmínkou pro přiznání náborového příspěvku je souhlas příslušníka s jeho poskytnutím. Touto podmínkou je příslušníkovi dána možnost nezavázat se k setrvání ve služebním poměru. Souhlas s nárokem je u veřejnoprávní úpravy neobvyklý a přibližuje se smluvnímu vztahu, jemuž se zakotvení náborového příspěvku vyhýbá.

Pokud byl příslušníkovi přiznán náborový příspěvek, má za povinnost setrvat ve služebním poměru po dobu 6 let, přičemž se přijal výklad, že doba se počítá od přijetí do služebního poměru. Povinnost setrvat ve služebním poměru se nevztahuje na jeden konkrétní sbor, v tomto případě se jedná o služební poměr podle zákona o služebním poměru.

„Do doby setrvání příslušníka ve služebním poměru podle odstavce 4 se nezapočítává doba

a) zproštění výkonu služby, jestliže příslušníkovi nebyl doplacen rozdíl, o který byl jeho služební příjem krácen,

b) zařazení do zálohy neplacené, s výjimkou zařazení do této zálohy z důvodu čerpání rodičovské dovolené poskytnuté příslušníkovi v rozsahu, v němž je příslušníci poskytována mateřská dovolená, nebo

c) neschopnosti ke službě trvající déle než 1 měsíc.“⁵⁵

Jestliže příslušník nesetrvá ve služebním poměru po stanovenou dobu, vznikne mu povinnost vrátit část již vyplaceného náborového příspěvku, která se určuje poměrně k délce doby, po kterou příslušník zůstal ve služebním poměru. Důvody

⁵⁴ Tamtéž, s. 296-297.

⁵⁵ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů v posledním znění, § 135a odst. 6.

pro vrácení náborového příspěvku jsou zakotveny v ustanovení § 135a odst. 5 zákona o služebním poměru.

V zákoně není obsaženo ustanovení, na jehož základě by bezpečnostní sbor vrátil příslušníkovi část náborového příspěvku, o který přišel z důvodu nesplnění závazku k setrvání ve služebním poměru, ale při opětovném přijetí do služebního poměru tuto svoji povinnost dodatečně splnil.⁵⁶

3.6 Individuální ošetřování a ustájení služebního psa – aktuální stav u vybraných bezpečnostních sborů

Zákon o služebním poměru nestanovuje žádný příspěvek, příplatek či odměnu pro příslušníky, kteří jsou ustanoveni na služební místo psovoda a mají přiděleného služebního psa v individuálním (osobním) ošetřování a ustájení. České bezpečnostní sbory, u kterých je využívána služební kynologie, si tuto problematiku upravují svými vlastními právními předpisy.

3.6.1 Policie České republiky

U Policie České republiky upravuje tuto oblast Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie. Ten v čl. 37 odst. 4 stanovuje, že příslušníkovi, který má služebního psa přiděleného do osobní péče při individuálním ustájení, se započítává doba ošetřování služebního psa do výkonu služby v rozsahu 8 hodin v případě jednoho přiděleného služebního psa, případně 12 hodin v případě přidělení dvou a více psů.⁵⁷

3.6.2 Celní správa České republiky

U Celní správy České republiky upravuje činnosti na úseku služební kynologie vnitřní předpis č. 10/2023, Služební kynologie Celní správy ČR. Ošetřování služebních psů řeší ustanovení čl. 18 odst. 3 tohoto předpisu, kde je stanoveno, že psovod má na ošetřování služebního psa stanovenu 1 hodinu denně v případě přidělení jednoho psa, případně 1,5 hodiny denně v případě přidělení dvou nebo více psů. Stanovený čas se využívá k ošetřování služebního psa výhradně mimo

⁵⁶ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 499-500.

⁵⁷ Policie ČR, Policejní prezidium. Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, kterým se upravuje činnost služební kynologie, čl. 37 odst. 4.

dobu výkonu služby v případě příslušníka nebo nad rámec stanovené pracovní doby v případě občanského zaměstnance. Na ošetřování služebního psa se uzavírá dohoda o pracovní činnosti.⁵⁸

Dohoda o pracovní činnosti je uzavřena podle zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů. Současná výše hodinové sazby je 127 Kč hrubého, která je určena nařízením vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, a nařízením vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

3.6.3 Vězeňská služba České republiky

Činnosti na úseku služební kynologie jsou u Vězeňské služby České republiky upraveny nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 29/2019, o služební kynologii ve Vězeňské službě České republiky. V tomto nařízení je ustanovením § 18 odst. 1 stanoveno, že služební pes musí být denně ošetřen, a to v rozsahu minimálně jedné hodiny. Příslušníci, kteří mají přiděleného služebního psa, jej mohou mít individuálně ustájeného v místě svého bydliště na základě rozhodnutí služebního funkcionáře, ale nevzniká jim nárok na jakýkoliv příspěvek, příplatek či odměnu, neuzavírá se s nimi dohoda o pracovní činnosti a ani se jim ošetřování služebního psa nezapočítává do doby výkonu služby.⁵⁹

3.6.4 Finanční správa Slovenské republiky

Příplatek za ošetřování služebního psa je na základě ustanovení § 159 odst. 1 písm. j) zákona č. 35/2019 Z. z., o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, (dále jen „zákon o Finanční správě SR“) součástí služebního platu příslušníka, který má přiděleného alespoň jednoho služebního psa. Tuto část služebního platu dále konkretizuje ustanovení § 170 zákona o Finanční správě

⁵⁸ Celní správa ČR, Generální ředitelství cel. Vnitřní předpis č. 10/2023 - *Služební kynologie Celní správy ČR*, čl.18 odst. 2.

⁵⁹ Vězeňská služba, Generální ředitelství Vězeňské služby. Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 29/2019, o *služební kynologii ve Vězeňské službě České republiky*, § 18 a 19.

SR, které stanoví, že výše příplatku činí 20 eur měsíčně za každého psa přiděleného ozbrojenému příslušníkovi Finanční správy SR.⁶⁰

⁶⁰ Zákon č. 35/2019 Z. z., o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 159 a 170.

4 Komparace služebního příjmu příslušníka bezpečnostního sboru a služebního platu vojáka z povolání

Jak u služebního příjmu příslušníka bezpečnostního sboru, tak u služebního platu vojáka z povolání se jedná o peněžité plnění, které je poskytováno za vykonanou službu. v případě příslušníka bezpečnostního sboru zákon o služebním poměru stanovuje deset složek služebního příjmu, které jsou uvedeny v kapitole 3.2 této práce. Pokud se jedná o vojáka z povolání, zákon o vojácích z povolání v § 67 stanovuje sedm složek služebního platu, kterými jsou: služební tarif, výkonnostní příplatek, příplatek za službu v zahraničí, zvláštní příplatek, příplatek za zvýšenou odpovědnost, příplatek za služební pohotovost a odměna.⁶¹

Tři složky služebního příjmu příslušníka bezpečnostního sboru a služebního platu vojáka z povolání mají stejný název, například příplatek za službu v zahraničí, zvláštní příplatek a odměna, ale jednotlivá ustanovení k těmto složkám mohou být rozdílná.

Další dvě složky nemají shodný název, ale jde o složky, které jsou obdobné a mají podobný význam. Jedná se o služební tarif a výkonnostní příplatek v případě vojáka z povolání a základní tarif a osobní ohodnocení v případě příslušníka bezpečnostního sboru.

Příplatek za služební pohotovost je u vojáka z povolání složkou služebního platu na základě ustanovení § 67 zákona o vojácích z povolání, na rozdíl od odměny za služební pohotovost dle § 126 zákona o služebním poměru, která složkou služebního příjmu není.

Jednotlivé složky služebního platu vojáka z povolání budou podrobněji rozebrány v dalších kapitolách.

⁶¹ SKORUŠA, Leopold, DANĚK, Jaroslav a kol., *Zákon o vojácích z povolání. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-929-9, s. 155.

4.1 Služební tarif

Služební tarif je základní složkou služebního platu vojáka z povolání a je stejně jako výše základního tarifu příslušníka bezpečnostního sboru stanoven nařízením vlády. V současnosti je služební tarif vojáka z povolání stanoven nařízením vlády č. 420/2022 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 59/2015 Sb., o služebních tarifech a o zvláštním příplatku pro vojáky z povolání, ve znění pozdějších předpisů, kdy každá vojenská hodnost má stanovenou konkrétní výši služebního tarifu.

Z povahy úkolů ozbrojených sil vyplývá, že vojáci z povolání vykonávají službu bez ohledu na denní nebo noční dobu a bez ohledu na dny v týdnu, proto bylo upuštěno od příplatků za službu v noci, v sobotu a neděli. Ve služebním tarifu je zohledněno jak výše uvedené, tak i jistá míra služební pohotovosti a služba nad základní týdenní dobu služby v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce.

Služební tarif neobsahuje složky, které byly poskytovány dříve: příplatek za vedení, příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí a hodnostní příplatek.

Oproti základnímu tarifu příslušníka není služební tarif vojáka rozdělen do stupňů dle délky získaných odborných zkušeností. To je v jisté míře nahrazeno vojenskou hodností, která vyjadřuje postavení vojáka v hierarchii ozbrojených sil, ale je také výrazem délky jeho služby a odborné praxe.⁶²

4.2 Výkonnostní příplatek

Jedná se o motivační složku služebního platu vojáka z povolání, která je podobná osobnímu příplatku příslušníka bezpečnostního sboru. Pro poskytnutí výkonnostního příplatku je rozhodující služební hodnocení vojáka, které se upravuje jednou ročně. Pokud voják dosáhne výtečného nebo velmi dobrého služebního hodnocení ve výkonu služby, výkonnostní příplatek mu náleží nebo se zvyšuje, při dobrém služebním hodnocení se výkonnostní příplatek zachovává a v případě dostačujícího služebního hodnocení se výkonnostní příplatek snižuje. K odnětí výkonnostního příplatku dochází, jestliže bude voják hodnocen jako

⁶² Tamtéž, s. 159.

nevyhovující. Při opakovaných nevyhovujících služebních hodnoceních vojáka se zahajuje řízení ve věci propuštění ze služebního poměru.

Nejvyšší možná výše výkonnostního příplatku pro vojáky se služební hodností svobodník až nadpraporčík je 20 % služebního tarifu a pro vojáky ve služební hodnosti poručík až podplukovník 15 % služebního tarifu.

Výkonnostní příplatek nenáleží vojákově, jehož služební zařazení odpovídá hodnosti čekatele, štábního praporčíka, plukovníka a hodnostem v hodnostním sboru generálů. Důvodem je, že vojáci služebně zařazení v hodnosti čekatele se připravují k vojenskému povolání studiem a vojáci zařazení v nejvyšší praporčícké hodnosti, hodnosti plukovník a generál mají výkonnostní příplatek zohledněn ve služebním tarifu.⁶³

4.3 Příplatek za službu v zahraničí

Příplatek za službu v zahraničí se poskytuje vojákově, který je vyslán do zahraniční operace, dle ustanovení § 68b zákona o vojácích z povolání. Výše příplatku je stanovena v rozpětí 500 až 2 500 Kč denně a v případě, že by byl voják vystaven vysokému riziku ohrožení života nebo zdraví, lze jej zvýšit až na dvouapůlnásobek, tedy 6 250 Kč. Výši příplatku pro konkrétní zahraniční operaci stanovuje ministr obrany. Po dobu poskytování příplatku za službu v zahraničí vojákově zaniká nárok na náhradní volno, volno a příplatek za služební pohotovost.⁶⁴

U příslušníka bezpečnostního sboru musí být pro přiznání příplatku za službu v zahraničí splněna ještě podmínka, která je v ustanovení § 119 zákona o služebním poměru, a to zařazení do zálohy činné a musí se jednat o vyslání k výkonu služby do zahraničí v rámci mnohonárodních sil nebo mezinárodních bezpečnostních sborů.⁶⁵

⁶³ Tamtéž, s. 163-165.

⁶⁴ Tamtéž, s. 166-167.

⁶⁵ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v posledním znění, § 119.

4.4 Zvláštní příplatek

Zvláštní příplatek se u vojáka z povolání může skládat z příplatku dle ustanovení § 68c a 68d zákona o vojácích z povolání. Jedná se o zvláštní příplatek, který je spojen s výkonem služby s mimořádnou neuropsychickou zátěží, rizikem ohrožení života nebo zdraví (tento příplatek může být přiznán v rozpětí 600 až 8 000 Kč měsíčně), a zvláštní příplatek za výkon služby ve směnném režimu nebo nepřetržitém režimu (tento příplatek může být přiznán v rozpětí 400 až 1 200 Kč měsíčně).⁶⁶ U příslušníka bezpečnostního sboru se zvláštní příplatek může skládat z příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí, příplatku za službu v prostředí s vysokou mírou ohrožení zdraví, jež vyžaduje použití izolačních dýchacích přístrojů, a tzv. rizikového příplatku.⁶⁷

4.5 Příplatek za zvýšenou odpovědnost

Příplatek za zvýšenou odpovědnost je poskytován za komplexní odpovědnost a celkový chod řízeného subjektu. Jeho výše může být až 15 % služebního tarifu a náleží např. veliteli vojenského útvaru, náčelníkovi, vedoucímu nebo řediteli vojenského zařízení. Oproti jiným vojákům, kteří jsou zařazeni na služební místa se stejnou vojenskou hodností, je tento příplatek poskytován jako kompenzace za vysokou míru odpovědnosti. Ekvivalent této složky služebního platu vojáka z povolání mezi složkami služebního příjmu příslušníka bezpečnostního sboru nenalezneme.⁶⁸

4.6 Příplatek za služební pohotovost

Příplatek za služební pohotovost je dle ustanovení § 67 zákona o vojácích z povolání složkou služebního platu. Připravenost vojáka k výkonu služby mimo rozvrženou základní týdenní dobu služby je částečně zohledněna již ve služebním tarifu. Tento příplatek zohledňuje až vyšší míru služební pohotovosti, kdy za vyšší

⁶⁶ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, v posledním znění, § 68c a 68d.

⁶⁷ TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8, s. 462-463.

⁶⁸ SKORUŠA, Leopold, DANĚK, Jaroslav a kol., *Zákon o vojácích z povolání. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-929-9, s. 170-171.

míru se dle ustanovení § 68f zákona o vojácích z povolání považuje služební pohotovost, která v kalendářním měsíci zasáhla alespoň do 10 dnů.

U příslušníka bezpečnostního sboru je ekvivalentem tohoto příplatku odměna za služební pohotovost, na kterou má nárok příslušník bezpečnostního sboru, pokud mu služební pohotovost byla nařízena, přičemž však odměna za služební pohotovost není složkou služebního příjmu.

Autor se domnívá, že příplatek za služební pohotovost by neměl být zařazen mezi složky služebního platu vojáka z povolání, protože se nejedná o výkon služby, a tudíž není dodrženo ustanovení § 66 odst. 1 zákona o vojácích z povolání, že „voják má nárok na služební plat za výkon služby.“⁶⁹

4.7 Odměna

Odměna je motivační a nenárokovou složkou služebního platu vojáka z povolání. Může být podle ustanovení § 68g zákona o vojácích z povolání poskytnuta za splnění mimořádného nebo zvlášť významného služebního úkolu.⁷⁰

Zákon o služebním poměru umožňuje poskytnout odměnu příslušníkovi nejen v případě splnění mimořádného nebo zvlášť významného služebního úkolu, ale také za splnění naléhavých služebních úkolů za nepřítomného příslušníka nebo dosavadní výkon služby při dovršení 50 let věku.⁷¹

⁶⁹ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, v posledním znění, § 66 odst. 1.

⁷⁰ SKORUŠA, Leopold, DANĚK, Jaroslav a kol., *Zákon o vojácích z povolání. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-929-9, s. 173.

⁷¹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v posledním znění, § 123.

5 Náměty komise pro přípravu novely zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Druhé jednání komise pro přípravu novely zákona o služebním poměru pod vedením pracovníků odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra (dále jen „vedení komise“) proběhlo 24. listopadu 2022. Podněty od bezpečnostních sborů, odborových organizací a odborných pracovišť Ministerstva vnitra ČR zpracovalo vedení komise do přehledu námětů, rozděleného podle jednotlivých částí zákona o služebním poměru. Přehled byl následně poskytnut všem účastníkům výše uvedeného jednání. Zadáním ministra vnitra Mgr. Bc. Víta Rakušana bylo, aby se neměnilo stávající znění zákona o služebním poměru, které upravuje výsluhové nároky, a dále aby byl zachován současný systém hodnostního označení.

V přehledu námětů, které spadají do osmé části zákona o služebním poměru a týkají se služebního příjmu, byly uvedeny například tyto náměty: mezi složky služebního příjmu zařadit náborový příspěvek a příspěvek za individuální ustájení služebního psa, příplatek za vedení stanovit v procentech místo absolutních částek, podrobněji popsat pravidla pro přiznání stabilizačního příplatku.⁷²

Autor práce je toho názoru, že zařadit příspěvek na individuální ustájení služebního psa do složek služebního příjmu není vhodné a pravděpodobně ani možné. Důvodem je jednak nepřesná formulace, kdy výstižnější by byl příspěvek za ošetřování služebního psa v individuálním ustájení. Příspěvek by se měl poskytovat spíše za ošetřování služebního psa, protože s ošetřováním služebního psa je spojena konkrétní činnost psovoda (venčení, podávání potravy a vody, úklid ustájení, případné podávání léků apod.), kdežto v případě ustájení služebního psa jde především o prostředky spojené s vlastním pobytem psa (kotec, bouda, stelivo apod.), kde v případě individuálního ustájení by šlo spíše o pronájem prostředků pro ustájení služebního psa či pronájem prostor, kde by byly tyto prostředky umístěny. Dalším důvodem, proč příspěvek na individuální

⁷² Nospcr.cz: Nezávislý odborový svaz Policie České republiky, *Informace o jednání komise pro přípravu novely zákona o služebním poměru* [online]. [cit. 27. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.nospcr.cz/informace-o-jednani-komise-pro-pripravu-novely-zakona-o-sluzebnim-pomeru/>

ustájení služebního psa nejde zařadit mezi složky služebního příjmu, je, že na služební příjem má příslušník nárok za vykonanou službu, a v případě individuálního ustájení služebního psa psovod nevykonává službu se služebním psem, tudíž nelze hovořit o výkonu služby. Výše uvedený příspěvek by musel být lépe formulován a pravděpodobně by jej vzhledem k jeho povaze bylo nutné zařadit do jiné části zákona o služebním poměru, která souvisí s odměňováním příslušníků bezpečnostních sborů.

Z pohledu autora by bylo nejjednodušší, aby problematika individuálního ošetřování a ustájení služebního psa byla upravena v rámci každého bezpečnostního sboru, u kterého je využívána služební kynologie, vydáním vlastního právního předpisu, a s příslušníky, kteří mají služební psy přidělené do individuálního ošetřování a ustájení, byla uzavřena dohoda o pracovní činnosti.

6 Závěr

Práce se zabývala skladbou služebního příjmu příslušníků bezpečnostních sborů podle současné právní úpravy, tj. zákona o služebním poměru. Jejím cílem bylo seznámení s odměňováním příslušníků bezpečnostních sborů a jednotlivými složkami služebního příjmu na základě studia výše zmíněného zákona a odborné literatury.

Nejprve byl v práci specifikován služební poměr, stručně popsán historický vývoj právních předpisů v této oblasti a uvedena další legislativa upravující služební poměr. Zvláštní úprava služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů téměř vylučuje podpůrné použití zákoníku práce, čímž je vytvořena specifická nezávislá oblast pracovního práva.

Třetí kapitola práce byla věnována popisu jednotlivých složek služebního příjmu, jak je uvádí zákon o služebním poměru. v této kapitole byl popsán také služební příjem ve zvláštních případech, odměna za služební pohotovost a náborový příspěvek. Závěrečná část této kapitoly byla věnována odměňování příslušníků, kteří mají přiděleného služebního psa do individuálního ošetřování a ustájení, a to z důvodu, že jedním z návrhů komise pro přípravu novely zákona o služebním poměru je zařadit mezi složky služebního příjmu příspěvek za individuální ustájení služebního psa. Studium vnitřních předpisů jednotlivých bezpečnostních sborů České republiky, které využívají služební kynologii, bylo zjištěno, že tato problematika je upravena velmi nejednotně. U Finanční správy Slovenské republiky například takovýto příplatek, který je složkou služebního platu, zákon o Finanční správě SR stanovuje.

V následující kapitole byla provedena komparace služebního příjmu příslušníka bezpečnostního sboru a služebního platu vojáka z povolání. Srovnáním bylo zjištěno, že zákon o služebním poměru stanovuje více složek služebního příjmu příslušníka než zákon o vojácích z povolání v případě služebního platu vojáka. Některé složky příjmu jsou shodné jak názvem, tak svou funkcí, jiné jsou obdobné a některé odlišné nebo je daný zákon neobsahuje vůbec.

V závěrečné kapitole byly uvedeny některé náměty komise pro přípravu novely zákona o služebním poměru, s podrobnějším zaměřením na navrhovaný

příspěvek na individuální ošetřování služebního psa jako složku služebního příjmu. Dle názoru autora takovýto příspěvek do zákona o služebním poměru nepatří, protože služební kynologie je specifická oblast, kterou si jednotlivé bezpečnostní sbory upravují samostatně, přičemž některé sbory ji ani nevyužívají.

7 Seznam použité literatury

Monografie:

- CHROBÁK, Jiří, BLAHUT, Aleš, KULHÁNEK, Jan, VODIČKA, Stanislav, *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-539-2.
- SKORUŠA, Leopold, DANĚK, Jaroslav a kol., *Zákon o vojácích z povolání. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-929-9.
- TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou*, 3. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2019. ISBN 978-80-7554-234-2.
- TOMEK, Petr, FIALA, Zdeněk. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023*, 4. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2023. ISBN 978-80-7554-399-8.
- TOMEK, Petr, NOVÝ, Karel, *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-86898-71-7.
- TOMEK, Petr. *Slovník služebního poměru*, 1. vydání. Olomouc: Anag, 2009. ISBN 978-80-7263-541-2.

Zákonná úprava a interní akty řízení:

- Zákon č. 221/1999 Sb., o *vojácích z povolání*, v posledním znění.
- Zákon č. 35/2019 Z. z., o *finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, v posledním znění.
- Zákon č. 361/2003 Sb., o *služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, v posledním znění.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, čj. 6 As 29/2003-97, č. 415/2004 Sb. NSS.

- Celní správa ČR, Generální ředitelství cel. Vnitřní předpis č. 10/2023 - *Služební kynologie Celní správy ČR*.
- Policie ČR, Policejní prezidium. Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014, *kterým se upravuje činnost služební kynologie*.
- Vězeňská služba, Generální ředitelství Vězeňské služby. Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 29/2019, o *služební kynologii ve Vězeňské službě České republiky*.

Webové stránky a elektronické zdroje:

- Mvcr.cz. Ministerstvo vnitra České republiky, Sekce pro státní službu. *Srovnávací analýza různých druhů služebních poměrů veřejných zaměstnanců v České republice* [online]. Praha: 2019. [cit. 13. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/srovnavaci-analyza-ruznych-druhu-sluzebnich-pomeru-verejnych-zamestnancu-v-cr-a-ve-vybranych-zemich-eu.aspx>
- Nospcr.cz: Nezávislý odborový svaz Policie České republiky, *Informace o jednání komise pro přípravu novely zákona o služebním poměru* [online]. [cit. 27. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.nospcr.cz/informace-o-jednani-komise-pro-pripravu-novely-zakona-o-sluzebnim-pomeru/>